

universitetet kan en sådan för en Finsk tidskrift icke påräknas – så vidt jag känner. Unga män finnas visst, som lofva godt för framtiden. Men deras tid är ännu icke kommen.

Med bästa vilja kan jag derföre icke se någon dager för Ditt förslags framgång.

Lyckas det Dig, att här få fast plats, och Du vill ställa Dig i spetsen för företaget, kan förhållandet blifva annat. Då skola också redan nya krafter finnas att anlita.

10 Det är tyvärr tillräckliga krafter, som i Finska litteraturen saknats och saknas. Man har arbetat för allmogens upplysande, äfven häri med ofta otillräcklig förmåga och kunskapsfond. Det har varit förgäfvets erinra, att det är de bildade i landet, som skola vinnas. Ännu tror man, att Finska lärdomskolor behöfvas egentligen blott för bondbarnen. Emedan det händt, att snillen kommit från kojan, menar man, att endast skollexorna behöfvas, icke bildningen i familjen. Erfarenheten måste väl vara läromästare, så i det ena som det andra. Det är en tröst, att Rom icke bygdes på en dag, och att dock ett och annat positivt framsteg gjorts – i hvarjehanda utkomna förordningar.

J. V. S.

20

93 DIREKTIONENS FÖR VEXELUNDERVISNINGSSKOLORNA FRAMSTÄLLNING

Helsingfors stadsarkiv, magistratens arkiv

Direktionens för vixelundervisningsskolorna framställning angående nödig befunden ombyggnad och utvidgning af flickskolornas lokal

30 I stadens vixelundervisningsskola för flickor har antalet af lärjungar efterhand tilltagit, så att de senaste åren skolan bevistats af 160 till 170 elever. Då skollokalen för lärjungarnes inrymmande har endast tvenne små salar af 19 alnars längd och 9 alnars bredd, inses lätt, hvilken trängsel och osund luft ett så stort antal lärjungars vistelse sex timmar dagligen i denna trånga lokal måste förorsaka.

Men oaktadt mottagandet af lärjungar blifvit sträckt till dess yttersta gräns, har det visat sig, att ännu hvarje läsetermin ett icke ringa antal barn utöfver den uppgifna siffran sökt inträda i skolan; och har 40 Direktionen sett sig försatt i den sorgliga ställning, att af brist på utrymme nödgas afslå föräldrars och vårdares ofta enträgna böner om en sådan förmon för deras barn.

Härtill kommer, att det trånga utrymmet förnärvarande icke medgifvit anordnandet af någon särskild undervisning för sådane flickbarn, hvilka tala och förstå endast Finska språket, ett förhållande så mycket beklagensvärdare, som äfven i de båda Småbarnskolorna undervisningen sker endast på Svenska språket, och sålunda i Finlands hufvudstad ingen enda skola finnes, der en dotter af Finska föräldrar kan erhålla någon undervisning.

50 Vid betraktandet af dessa förhållanden har skolans Direktion varit betänkt på utvidgande af skolans lokal, hvilket ansetts kunna ske med minsta kostnad derigenom, att nuvarande skolhus förlänges åt dess södra ända, och mellenataket till nuvarande öfra våning något höjes, såsom bilagde ritning närmare utvisar. Lokalen komme genom denna tillbyggnad och förändring att inrymma tre större skolsalar, två i öfra och en i nedra våningen, utom rum för lärarinna. Kostnaden är, såsom

åtföljande förslag utvisar, beräknad till Silfver Rubel 6 500. En del af denna kostnad har Direktionen varit betänkt att med 3 000 Rubel Silfver förskjuta ur Flickskolans närvarande fond. Denna fond har blifvit under årens lopp besparad af räntan på den donation till hemgifter för skolans f. d. elever, som blifvit densamma af fru A. Demidoff tillagd.

Det öfriga af beloppet hoppas Direktionen skall ur stadens kassa försträckas. Stadens högtärade Borgerskap har till en sådan frikostighet så mycket större skäl, som flickskolan hittills för sitt underhållande icke behöft anlita stadskassan, ehuru enligt Magistratens protokoll af den 23 Oktober 1841 stadens Borgerskap förbundit sig, att af stadens enskilda medel bestrida de nödvändiga utgifterna för skolan.

Utgifterna för skolan hafva från 1839 från hvilken tid räkenskaper äro att tillgå, utgjort sammanlagdt omkring 15 000 Rubel Silfver. Härtill kommer, att det bidrag båda voxelundervisningsskolorna, enligt resolution af den 31 December 1841, åtnjuta af stadens fattigvård, blifvit helt och hållet räknadt gosseskolan till godo, för hvilken underhållet i öfrigt blifvit af stadskassan bekostnad. Denna kassas utgift har härigenom varit 114 R(ubel) 28 kop(ek) Silfver årligen mindre, således stadens kassa från sistnämnde tid haft en besparing af nära 2 200 R(ubel) Skilfve(r), eller om båda dessa poster sammanräknas af mer än 17 000 R(ubel) Skilfve(r), således, mer än fem gånger beloppet af det anslag, som nu för skolan begäres.

Det bör tilläggas, att Direktionen strängt taget icke varit berättigad använda de Demidoffska donationsmedlen och räntan å besparingarne deraf för annat ändamål än det i donationsbrevet bestämda: hemgifter till skolans f. d. elever; hvarföre det till skolans underhåll använda beloppet således borde af stadens enskilda kassa ersättas. Men då Direktionen numera utverkat sig donatoriens särskilda begifvande, att få af sagde medel inbespara det belopp 3 000 R(ubel) Skilfve(r), som nu kommer att för byggnadsföretaget utgifvas, och att fortfarande använda räntan på besparingarne till skolans behof, har Direktionen det hopp att i en icke aflägsen framtid åter kunna utan stadskassans betungande ombesörja nödiga utgifter.

Likväl uppstår till vidare en brist för de årliga utgifternas betäckande, motsvarande räntan på de till byggnadsföretaget åtgående 3 000 R(ubel), med hvilka hemgiftsfondens behållning nu kommer att minskas. Till betäckande af denna brist får Direktionen föreslå, att genom Högädla Magistratens försorg stadens fattigvård skulle föranledas öka det årliga bidraget med ett bristen motsvarande belopp. Härtill finnes så mycket mera skäl, som alla de barn både i goss- och flickskolorna, hvilka af fattigvårds-Direktionen erhålla behörig attest, äro befriade från den föreskrifna årsafgiften till skolan, hvarigenom ensamt flickskolan saknat en årlig inkomst i föreskrifna års-afgifter af mer än 200 R(ubel) Skilfve(r). Skulle nu detta belopp årligen af fattigvården ersättas, skulle, såsom hittills skett, äfven framdeles flickskolan kunna underhållas utan bidrag ur statskassan, ja med tiden, sedan besparingen på donationsmedlen åter nått sitt nuvarande belopp, äfven fattigvårdens bidrag kunna nedsättas.

Direktionen skulle väl hafva den utväg, att bekosta hela den ifrågavarande nybyggnaden af besparade medel. Men en nödvändig följd häraf vore, att då bristen af skolans årliga underhåll komme att fyllas ur stadskassan. Och som årsafgifterna af eleverna uppgå endast till något öfver 100 R(ubel) Skilfve(r), samt det bidrag af fattigvården, som borde tillfalla åtminstone till hälften flickskolan, till 114 R(ubel)

28 kop~~e~~k Skilfve~~r~~, men årskostnaden, oberäknadt reparationer, på senare åren utgjort ungefär 700 R~~u~~b~~e~~ Skilfve~~r~~, komme staden alltså, att till denna skolas underhåll årligen bidra med ungefär 550 R~~u~~b~~e~~ Skilfve~~r~~. Direktionen har dock förutsatt, att detta alternativ vore för stadens Högtärade Borgerskap mindre, önskligt, och trott sig handla rättigare genom att af skolans fond för nybyggnaden använda blott en så stor del, att utsigt må återstå, det skolans underhåll äfven för framtiden skall kunna ur densamma bekostas.

10 Det är på dessa anförda skäl Direktionen vågar hoppas, att Högtärade Borgerskapets beslut skall sätta densamma i stånd att ofördröjligen vidtaga den för vinnande af flickskolans ändamål oundgängligen nödvändiga tillbyggnaden och förändrade inredningen af skolans lokal.

Joh. Vilh. Snellman

Edv. Strömberg.
Mortimer Forstén.
A. F. Bolin

J. H. Lindroos
A. F. Bergman.
Fredr. Polén.

20

94 UTLÅTANDE I HISTORISK-FILOLOGISKA FAKULTETEN 14.III 1860

HUA, Centralförvaltningens arkiv

För min del får jag föreslå, att till docenter vid universitetet må antagas kandidater i fakulteterna, hvilka utgifvit specimen för docentur, i föreskrifven ordning pröfvadt och gilladt. Mina skäl för detta förslag äro:

30

1:o Att en kandidat sålunda skulle sättas i tillfälle att erhålla ett docentur arvode och icke såsom nu vanligast sker under studium till licentiat examen nödgas ytterligare skuldsätta sig.

Det är sannt att icke hvaroch en sålunda blifven docent kan påräkna sagde arvode, men om det verkligen tilldelas dem, man önskar för framtiden fästa vid universitetet, skola dock de flesta universitets lärare befrias från en betydlig del af den tryckande skuldbörda, under hvilken de nu icke sällan träla hela sin läroretid.

40

2:o Är det en afgjord sak, att intet studium blir sannt vetenskapligt, förrän det idkas, i ändamål att framställa vetenskapen för andra i skrift eller i muntlig undervisning. Utsigten, att genom ett docentur specimens utgifvande komma till sorgfri bergning, skall tidigare än eljest är fallet föra en blifven kandidat till författareverksamhet, och han komme då att för sin licentiat examen utgifva tvenne tryckta arbeten. Likaså vinner han genom venia docendi åtminstone tillfälle till att mundtligen undervisa, ett tillfälle, som han väl också skall begagna, om han vet, att föreläsande räknas såsom synnerlig merit för erhållande af docentarvode.

50

3:o Skulle en docent, som åtnjuter docentarvode, icke tvingas att genom forcerad läsning komma igenom sin licentiat examen, utan denna säkrare blifva, hvad den borde vara, ett tillfälle för examinatorna att intyga det examinandens af dem är känd såsom själfständig forskare i den vetenskap han omfattat.

4:o Skulle universitetet erhålla större antal docenter, och Consistorium sättas i tillfälle att göra ett val vid docentarvodenens bortgifvande,